

MICHAŁ Z RADZIEJOWA

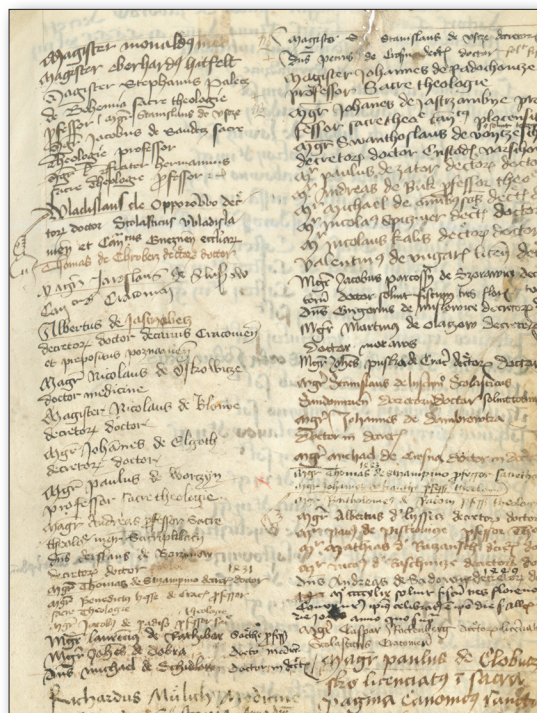
(zm. przed 23 V 1440 r.)

Pochodził z Radziejowa w ziemi kujawskiej. Był synem Jakusza (Jakuba).

W 1414 lub 1415 r. za rektoratu Pawła Włodkowica immatrykułował się na Uniwersytecie Krakowski. W 1416 r. uzyskaniem stopnia bakałarza *artium* zakończył pierwszy etap studiów na Wydziale Sztuk. Krótko przed magisterium objął stanowisko kierownika szkoły parafialnej przy kościele Wszystkich Świętych w Krakowie. W literaturze podaje się informację pochodzącą z osiemnastowiecznego kopiarza dokumentów kolegiaty Wszystkich Świętych (AUJ rkps 208, s. 56), że stanowisko to posiadał 18 marca 1422 r. Wydaje się, że datę roczną należy skorygować i przesunąć czas objęcia kierownictwa szkoły na rok 1424, gdyż poprzedni rektor – Mikołaj – występował na tym stanowisku jeszcze w kwietniu 1423 r. Posadę opuścił przed 1432 r., gdyż wówczas szkołą kierował już nieznany z imienia bakałarz.

Dopiero w 1425 r. uzyskał stopień magistra sztuk wyzwolonych. Z poprzedzającym magisterium egzaminem licencjackim łączy się mowa rekomendacyjna na temat *Sapientiam eorum narrant populi*, którą na cześć Michała i ośmiu innych promowa-

nych wygłosił Franciszek z Brzegu. Przedmiotem jego egzaminu była m.in. I księga *Etyki* Arystotelesa, której krótki wykład miał przedstawić. W następnych latach Michał poświęcił się studiom w zakresie prawa kanonicznego. Jako bakałarz dekretów wystąpił po raz pierwszy 19 grudnia 1433 r., gdy wraz z doktorami dekretów Michałem z Szydłowa, Tomaszem z Chrobrza i Janem z Lgoty, być może swymi profesorami na Wydziale Prawa, był sędzią polubownym w sporze

Michał z Radziejowa jako *Magister Michael de Omnibus Sanctis decretorum doctor* na liście profesorów w *Metryce* uniwersyteckiej (BJ rkps 258, s. 131b)

między plebanami – Mikołajem z Mydłowa i Janem z Goźlic o dziesięciny ze wsi Małżyn. Przed lipcem 1435 r. przyjął święcenia kapłańskie w swej macierzystej diecezji włocławskiej. Stopień doktora dekretów otrzymał prawdopodobnie po 4 listopada 1437, a przed 4 marca 1438 r. Z tym stopniem wpisano go na listę profesorów w *Metryce* Uniwersytetu Krakowskiego, musiał zatem wykładać na Wydziale Prawa. O jego działalności dydaktycznej i naukowej nie zachowały się informacje.

Był człowiekiem ruchliwym i aktywnym. Co najmniej dwukrotnie wyprawiał się w dalekie podróże: w 1434 r. do Rzymu, a w 1439 – do Bazylei na sobór. W marcu 1434 r. przygotowaniemi do wyjazdu usprawiedliwiał swą nieobecność na rozprawie sądowej z Tomaszem z Bochni. Bez wątplenia jednym z celów podróży były starania Michała o powiększenie beneficjów. Między 1433 a 1435 r. objął prebendę jednego z plebanów kościoła Wszystkich Świętych w Krakowie. Istnienie dwóch plebanów i skomplikowane stosunki między nimi wynikały z faktu, że kościół ten posiadał dwóch patronów oraz dwie plebanie: murowaną i drewnianą, a każdą z nich obejmował inny prebendarz. W związku z tym Michał często procesował się przed sądem oficjała krakowskiego. Jako pleban posiadał majątek we wsi Przegorzały pod Krakowem. Latem 1435 r. procesował się w Kurii Rzymskiej ze Stanisławem z Przerębu, plebanem drugiej części kościoła Wszystkich Świętych, o prawo do przejęcia jego części. Konkurent Michała również przebywał wtedy w Stolicy Apostolskiej. Gdy krótko po opuszczeniu Rzymu Stanisław zmarł, przebywający nadal w Kurii Rzymskiej Michał wystarał się o prowizję papieską na opróżnione beneficjum (16 września 1435 r.). Był już z powrotem w Polsce 2 listopada 1435 r. Nawet jeśli papieska prowizja odniosła skutek, Michał niedługo cieszył się samodzielnymi rządami w kościele Wszystkich Świętych, gdyż w 1437 r. ponownie występowało dwóch plebanów: Michał i Mikołaj. Być może z powodu jakiejś inwestycji w kościele lub na plebanii Michał procesował się wówczas z cieślą Maciejem z Zielonek. W 1437 r. bez powodzenia starał się o objęcie prałatury scholastyka w kapitule kolegiackiej w Wiślicy. W marcu 1438 r. przeciwko Michałowi oraz drugiemu prawnikowi, Adamowi z Będkowa, wywieszono nocą na drzwiach krakowskich kościołów paszkwil. Posądzony o to prepozyt klasztoru św. Marka w Krakowie oczyścił się wszak z zarzutów.

Należąc do elity Kościoła krakowskiego, Michał z Radziejowa angażował się w sprawy, które pobudzały umysły i serca ówczesnych intelektualistów. Dnia 2 maja 1439 r. razem z Dziersławem z Borzymowa dołączył do obrad soborowych w Bazylei. Aktywnie uczestniczył w pracach komisji soborowych: do spraw reformy Kościoła (*Deputatio pro reformatorio*) i do spraw wiary (*Deputatio fidei*). W komisji do spraw reformy (od 22 maja) współpracował m.in. z Markiem Bonfilim, późniejszym legatem soborowym do Polski. Wziął udział w akcie złożenia z urzędu papieża Eugeniusza IV oraz w pracach komisji, która przygotowywała proces tego papieża przed sądem soborowym.

Dnia 23 maja 1440 r. przed sądem oficjała krakowskiego Rafała ze Skawiny stanął doktor dekretów Michał z Szydłowa, przedstawiając się jako prokurator i egzekutor testamentu zmarłego Michała z Radziejowa, plebana kościoła Wszystkich Świętych

w Krakowie. Niewykluczone, że jeszcze w 1439 r. Michał padł ofiarą epidemii, która w Bazylei podczas trwającego soboru zebrała kilkutysięczne żniwo. Wobec tego wydaje się, że wiadomość, jakoby Michał z Radziejowa towarzyszył Markowi Bonfilemu w poselstwie soborowym do Polski pod koniec lata 1440 r., należy powiązać z inną osobą. Imię Michała pojawiło się jeszcze na liście dłużników w pierwszym testamencie Jana z Dąbrówki, datowanym na lata 1444–1446.

AOff. 4 s. 649; AOff. 5 k. 229r; BP 5 nr 430, 442, 695, 1518, 1524, 1530; CA suppl. 1410–1412 nr 207 (20 kwietnia 1423 r. wzmiankowany Mikołaj, rektor szkoły przy kościele Wszystkich Świętych); CA suppl. 1433–1440 nr 33, 130, 173, 190, 247; MUK 1400–1508 I s. 85 [14–15/129], s. 34 [P192]; NKP 1402–1521 s. 199 [16/25B], s. 203 [25/9M]; ZDKK 2 nr 328; M. Zwiercan, *Michał z Radziejowa*, PSB, t. 20, Wrocław 1975, s. 626; A. Karbowski, *Dzieje wychowania i szkół w Polsce*, t. 2: *Wieki średnie. Część druga. Okres trzeci od 1364 do 1432 roku*, Petersburg 1903, s. 39; Kowalczyk *Krakowskie mowy* s. 67–68, 78, 160; M. Kowalczyk, *Franciszek z Brzegu*, „Acta Mediaevalia” 12, 1999, s. 102, 110 [przedruk w:] Kowalczyk *Colligite* s. 332, 340; J. Domański, *Franciszka Krysowicza z Brzegu pochwała filozofii. Rekomendacja dziewięciu licencjatów z 1425 roku*, „Przegląd Tomistyczny” 17, 2011, s. 149–199, zwł. 151–154.

Dagmara Wójcik-Zega